



## ETXAURIKO GARBITOKIA EGOKITZEKO ETA INGURUKO HIRI-BERRIKUNTZA EGITEKO PROIEKTUA

Kaixo! Hainbat bilera eta itzuli egin ondoren, Etxauriko bizilagunek, **Beak eta Laurak**, Etxauriko garbitokia egokitzeko eta ingurua berritzeko proiektua aurkeztu ziguten.

Udalak eskerrak eman nahi dizkie Beari eta Laurari egin duten lanagatik, ahalegin handia egin dutela baitakigu. Oso ondo egin dute, oso ondo; garbilekuan hazi dira, eta bertan gozatu duten guztia eta oraindik gozatzeko ditugun aukerak islatzen jakin dute.

Proiektua zer izango den deskribatzen duen memoria uzten dizuegu:

### ESKU-HARTZEAREN FASEAK

**Lehenengo fasean**, garbilekuan dagoen eraikina zati batean eraisteko obrak egingo dira.

Estalkia eta egitura eraitsiko dira eta eremua saneatuko dugu.

Eraisketa uda baino lehen egingo da, laguntza bat aprobetxatuko dugulako eta lanak azarorako amaituta egon behar direlako.

**Bigarren fasean**, proiektu-fasean dagoena, pilatik eta ondoko errekastotik hurbilen dagoen ingurunea egokitzeko da, eta estalkia egingo da, garbitokiko pila babesteko eta, klimatologia edozein dela ere, hurbilen dagoen eremua erabiltzeko.

### OBREN BERRIKUNTZA

#### - ESKU HARTZEKO PROPOSAMENA

Kokagune naturala kontuan hartuta, hau da, ondare historiko, natural eta tokiko kulturaren mailan, ingurunearen eta eraikuntzaren beraren esku-hartzea eta diseinua definitzen joan da.



Partaidetza-topaketetan atera zen lehen ondorioa izan zen garbiketa-pilaren estalkia hondatuta dagoela eta haren estalkia eta egitura aldatu behar direla. Eta ondare-balioa garbiketa-pilan bertan dagoela, estalki berriaren diseinuari eta formari askatasuna emanaz.

Esku hartzeko proposamena bi zatitan banatzen dela esan daiteke: bata, pila eta bere ingurua, eta, bestea, estalkia.

Garbiketa-pilak bere horretan jarraituko du hormigoizko hormekin batera, zimenduak jartzeko eta lurra eta errekaostaren ibilgua eusteko.

Uraren sarrera eta irteera garbiketa-pilara zabalduz gero, pilaren barruko ura errekaostaren zati dela nabarmenduko da, baina soilik birbideratu eta kontrolatuta, eta, beraz, garbiketa kokapen zehatz hori izatearen oinarria izango da.

Hormigoizko hormak berak, dagoen egitura eraistean, libre geratuko dira atsedenerako eta esertzeko gune gisa erabiltzeko, erabiltzaileek errekaostaren urarekin zuzeneko kontaktua izateko aukerarekin.

Era berean, gaur egun erabiltzen ez den ingurunearen zati bat askatu eta pilaren eremuarekin integratzen da, egungo adreiluzko itxuratik kanpo geratzen baita.

Pasabideak, erabilera, atsedena eta abar integratzeko eta bateratzeko, ingurunearekin bat datorren zoladura bat jarriko da (material zehatza erabakitzeko).

Berreskuratzen diren inguruneke lorategi-eremuetan altzari-elementuak jarriko dira (bankuak, erlaitzak edo beste batzuk, erabaki beharrekoak), eta elementu horiek lehendik dagoen estalkia eraitsi ondoren berreskuratuko dira. Landaretza autoktonoa landatuko da eremu horretan, ingurunearekin integratzeko eta udan eguzki-erradiazioa babesteko.

Landaretza, zuhaitz motakoa, eta estalki berriaren egitura izango dira bi planoak lotuko dituztenak eta eraikitakoa naturaltzea eragingo dutenak.



Eta forma albeolarreko estalkiak (diseinu-fasean dago) forma hori izango du ingurunean integratzeko, uraren mugimendua imitatuz. Zuloak utziko dira dagokion lekuan, zuhaitzen adaburuak estalkia gaindi dezaten, eta horrela lotuko dira eta estalkiaren gainean erortzen den euri-ura estalkiaren maldekin bideratuko da, pilako uraren gainera eror dadin, uraren zikloa itxiz.

#### **- MATERIALAK**

Materialei dagokienez, material tradizionalak (zura, adreilua) erabiliko dira iraganaren eta orainaren arteko lotura gisa, horien kokapena eta forma mota horretako eraikuntza tradizionalakiko birpentsatuz. Eta, ahal den neurrian, egungo eraikineko materialak berrerabiliko dira.

#### **- GENERO IKUSPEGIA DUEN ONDARE HISTORIKO, NATURAL ETA KULTURALAREN BALIOA NABARMENTZEA**

Herri guztietan zeuden garbitegi publikoak. Arropa garbitzeko ezinbesteko etxeko lana egiten zen leku horretan, eta emakumeentzako elkargune eta sozializazio-leku bat zen.

Garbitokia ez da pila bat bakarrik, duela urte batzuk arte arropa garbitzen zuen. Biztanleek espazio horrekiko duten maitasunak agerian utzi du herriko ondare etnografikoaren parte dela, eta harremanetarako espazio publiko gisa duen balioak sentimental hutsa gainditzen duela.

Proposatzen den esku-hartzearekin, memoria berreskuratu nahi da, eta Etxauriko emakumeentzat garbitegiak izan zuen erabilera eta balioa ezagutarazi, historiaren zati hori berreskuratzea emakumeen historia berreskuratzea baita.

Bestalde, garbitokia eta ingurua berreskuratzeak esan nahi du tokiko ondare historikoa eta kultura genero-ikuspegiarekin balioestea. Esku-hartze horrek balioa ematen dio gaur egun gutxi erabiltzen den kokagune naturalari. Arga ibaiaren ibaiertza, ureztatzeak eta errekaen iturburu naturaletik ibaian gora isurtzen da proiektuaren haria.



Garbitokia gizonek eraiki zuten, emakumeak garbitzeko. Denboraren poderioz eta emakumeek generoen arteko berdintasuna lortzeko egiten duten borrokari esker, emakumeek gizartean duten inplikazioa gero eta berdintsuagoa da, eta obrak genero-ikuspegiarekin egiteko proposamenak berak argitara ematen du dagoen desberdintasuna.

Garbitokia eraikitzea bera aldaketaren isla izatea nahi dugu, eta, aldi berean, benetako berdintasuneraino egiten ari garen bidearen zati txiki bat.

Ez da eraikuntza-prozesuaren, materialen edo eraikuntza-sistemen berrikuntza, baizik eta norberaren lanak genero-ikuspegiarekin kudeatzea eta gauzatzea.

Ildo horretan, berrikuntzak esku-hartzearen zikloa itxiko luke; emakumeek emakumeentzat egindako eraikin bat birgaitzea.

#### **- JASANGARRITASUNA**

Eraikuntzarako erabiliko diren materialak egungo eraikuntzan daudenak berrerabiltzearen zati bat eta hurbileko material berrien zati bat izango dira.

Garbiketa-pila betetzeko eta husteko uraren kontrola errekaetoaren ur-korrontea aprobetxatuz egingo da, eta kasu jakin batzuetan eskuz egin daiteke.

Eta garbitokia argi naturalez hornitzen dela bermatuko da, argiztapen artifiziala ahalik eta gehien saihesteko, eta, aldi berean, energia berriztagarrien bidez argiztapen artifizialerako energia sortzeko aukera aztertuko da.



## - IRISGARRITASUN UNIBERTSALA

Hurbilen dauden bide urbanizatuetatik egingo diren konexioak garbilekurako sarbidea bermatzeko moduan egingo dira, bai eta pertsona guztien garbigitik hurbilen dagoen ingurunea erabiltzeko eta gozatzeko moduan ere.

Etxaurin, 2021eko uztailaren 22an

Idoia Aritzala Etxarren  
Etxauriko alkatea – Alcaldesa de Etxauri

